



**Wokół dziedzictwa kultury
i języka**

Współpraca intelektualna w Lidze
Narodów

Działania RFN na rzecz zwrotu dóbr
kultury

Nacjonalizacja i restytucja rezydencji
w Czechach 1918-2015

Dziedzictwo kulturowe Gdańska

Architektura Filharmonii Berlińskiej

Kultura mieszczańska Prus

Kultura ziemiaństwa niemieckiego
w Wielkopolsce

Imiona nadawane w Krasiejowie w latach
1831-1910

Literackie powroty Eberharda Hilschera

Polityka językowa niepodległej Białorusi
i Mołdawii

The Paradox of Cyber Development

Wielojęzyczność w Parlamencie
Europejskim

Z dziejów Instytutu Zachodniego

Archiwalia z Gabinetu Ministra
Krzysztofa Skubiszewskiego

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

■ „Przegląd Zachodni” to czasopismo naukowe Instytutu Zachodniego ukazujące się nieprzerwanie od lipca 1945 r. Przez lata zmieniała się jego szata graficzna, nakład czy częstotliwość - do 1948 r. pismo było miesięcznikiem, do 1990 r. dwumiesięcznikiem, a obecnie jest kwartalnikiem. Stała pozostała struktura wewnętrzna proponująca czytelnikowi lekturę artykułów, materiałów, przeglądów i komentarzy, źródeł, polemik i dyskusji, ocen i omówień oraz kroniki naukowej. W różnych okresach pojawiały się rubryki: współczesna Czechosłowacja, kronika Niemiec współczesnych, korespondencje (stanowiące szczególnie ciekawe źródło dla lat 1945-1959), a nawet poezje oraz raporty, wywiady czy bardzo obszerne relacje z dyskusji, od 2010 r. - Instytut Zachodni we wspomnieniach. Zakres tematyczny publikacji zawsze był odzwierciedleniem charakteru naukowego i priorytetów badawczych Instytutu Zachodniego. Już w 1946 r. „Przegląd Zachodni” nakreślił swój profil, obejmujący tzw. problematykę zachodnią (Europa Zachodnia i Środkowa), zagadnienia niemieckie w aspekcie historycznym i aktualnym oraz całokształt problematyki polskich ziem zachodnich.

Po przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. oprócz tradycyjnego zainteresowania zagadnieniami historii i współczesności Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich, daje się wyraźnie zauważyć większe zainteresowanie tematyką europejską oraz regionami czy „małymi ojczyznami”. Łamy piśmnia zajmują materiały dotyczące polskiej rzeczywistości powojennej, często weryfikujące obowiązujące przez lata poglądy. Zauważalny jest renesans zainteresowania Ziemią Zachodnią i Północną, a w nowej rzeczywistości przedmiotem dociekań są przemilczane dotychczas tematy np. niemieckie dziedzictwo, identyfikacja z „prywatną ojczyzną”, kształtowanie nowej tożsamości czy euroregiony.

Początek nowego tysiąclecia to przede wszystkim poszukiwanie odpowiedzi na pytania, które zrodził nowy układ sił w świecie, transformacja polityczna, gospodarcza oraz mentalna krajów i społeczeństw postkomunistycznych, zjednoczenie Niemiec, pogłębianie i poszerzanie procesu integracji europejskiej czy wyzwania globalne. Różnorodność podejmowanej tematyki pozostaje zgodna z przyjętą formułą: Polska - Niemcy - Europa i w pełni korzysta z możliwości swobodnej i rzetelnej analizy procesów, zjawisk i zależności oraz pojawiających się nowych trendów światowych.

3 (356)
2015

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik



Instytut Zachodni

Przegląd Zachodni, nr 3, 2015

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**



Instytut Zachodni

CII 47b

88



Wokół dziedzictwa kultury i języka

- 5 Od Redakcji
- ARTYKUŁY
- 7 *Andrzej M. Brzeziński*
Organizacja i formy międzynarodowej współpracy intelektualnej w ramach Ligi Narodów (1922-1939)
- 25 *Izabela Wróbel*
Działania RFN w latach 1998-2014 na rzecz zwrotu dóbr kultury zrabowanych ofiarom narodowego socjalizmu
- 51 *Elżbieta Kocowska-Siekierka*
Ochrona zamków, pałaców i innych szlacheckich założeń rezydencjonalnych w Czechach w latach 1918-2015. Problem nacjonalizacji i restytucji
- 71 *Łukasz Bugalski*
Dziedzictwo kulturowe Gdańska. Zespół śródmiejski a miejska polityka historyczna
- 89 *Beata Kornatowska*
Filharmonia Berlińska 1963 – przełomowa wizja architektoniczna
- 113 *Dariusz Łukasiewicz*
Kultura mieszczańska Prus między tradycją a nowoczesnością w latach 1780-1871
- 139 *Anna Nadolska*
Kultura ziemiaństwa niemieckiego w międzywojennej Wielkopolsce. Próba charakterystyki pojęcia
- 153 *Magdalena Moj*
Charakterystyka imion nadawanych dzieciom w Krasiejowie w latach 1831-1910
- 169 *Gerda Nogal*
Literackie powroty Eberharda Hilschera jako medium pamięci i pojednania
- 181 *Magdalena Karolak-Michalska*
Język rosyjski w polityce językowej niepodległej Białorusi i Mołdawii
- 199 *Miron Lakomy*
The Paradox of Cyber Development: Twice the tech, double the fall?

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

- 225 *Filip Kaczmarek*
Wielojęzyczność a polityka. Współpraca polityka i tłumacza w Parlamencie Europejskim

Z DZIEJÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

- 237 *Piotr Skubiszewski*
O moim bracie
- 255 Kreator europejskiej dyplomacji. Władysław Bartoszewski o Krzysztofie Skubiszewskim (opr. *Jadwiga Kiwerska*)
- Materiały archiwalne z Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego w Instytucie Zachodnim
- 258 Szansa, jaką daje uniwersytet
- 260 „Życie ciekawe, pełne wydarzeń i dużych sukcesów”
- 262 O szersze spojrzenie badawcze
- 263 Porywanie samolotów w świetle prawa międzynarodowego
- 265 Kilka wspomnień o moim stryju

OCENY I OMÓWIENIA

- 269 Anna Gajdis, *Odległa prowincja. Prusy Wschodnie w prozie pisarzy niemieckich (1866-1945)* (omów. *Magdalena Kardach*)
- 270 Krzysztof Kania, Edward Bernard Raczyński 1891-1993 dyplomata i polityk (omów. *Andrzej Zaćmiński*)
- 273 Piotr Perkowski, *Gdańsk. Miasto od nowa* (omów. *Cezary Obracht-Prondzyński*)
- 279 Michał Folega, *Życie na świat otwarte. Aleksander Janta-Połczyński* (omów. *Iwona Hofman*)
- 282 Ernst Jünger, *Węzeł gordyjski. Eseistyka lat pięćdziesiątych* (omów. *Maciej Walkowiak*)
- 285 Ernest Kuczyński (red.), *Im Dialog mit der Wirklichkeit. Annäherungen an Leben und Werk von Jürgen Fuchs* (omów. *Grażyna Barbara Szewczyk*)
- 287 Joanna Zator-Peljan, *Selbstbilder und Fremdbilder. Eine imagologische und xenologische Betrachtung essayistischer Texte von Matthias Kneip, Steffen Möller, Adam Soboczynski, Andrzej Stasiuk und Krzysztof Wojciechowski* (omów. *Maciej Walkowiak*)
- 289 R. Baron, R. Madecki (red.), *Česká polonistická studia: tradice a současnost (filologie – historie – politologie – právo)*. (omów. *Marceli Kosman*)

RADA REDAKCYJNA

Członkowie krajowi: Klaus Bachmann, Jan Barcz, Hanka Dmochowska, Marian Golka, Witold Góralski, Marcei Kosman, Michał Nowosielski (przewodniczący), Aleksander Posern-Zielinski, Hanna Suchocka, Anna Wolff-Powęska

Członkowie zagraniczni: Stefan Garsztecki, Hans Henning Hahn, Jonathan Huener, Henryka Ilgiewicz, Dagmara Jajeśniak-Quast, Rudolf Jaworski, Kai Olaf Lang, Guglielmo Meardi, Jaroslav Panek, Klaus Ziemer, Katarzyna Żukowska-Gagelmann

REDAKTORZY TEMATYCZNI

Przemysław Hauser, Jerzy Kozeński, Tomasz Schramm – historia, Stanisław Lisiecki – socjologia, Jerzy Kałężny – nauki o kulturze, Tomasz Rynarzewski, Piotr Kalka – ekonomia

Piotr Jabkowski – redaktor statystyczny

Anna Murawska – redaktor językowy (język polski)

Eberhardt Schulz – redaktor językowy (język niemiecki)

Jonathan Chumias – redaktor językowy (język angielski)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

Michał Chmara, Bożena Górczyńska-Przybyłowicz, Bernadette Jonda, Bogdan Koszel, Alfred Kotowski, Matthias Kneip, Peter Oliver Loew, Henadz Sahanowicz, Renata Schaefer, Janusz J. Węc

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Natalia Jackowska

Członkowie: Marek Mikołajczyk, Anna Potyrała, Ilona Romiszewska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Tłumaczenia w języku angielskim: Małgorzata Wiertelwska

Publikacja dofinansowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
oraz Stowarzyszenie Instytut Zachodni

Adres redakcji: Instytut Zachodni, 61-854 Poznań, ul. Mostowa 27

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania
i adiustacji tekstów

Czasopismo jest indeksowane w bazie ERIH PLUS i Index Copernicus International

Wszystkie teksty są dostępne na stronach internetowych: www.ceeol.com i www.ebscohost.com,
a streszczenia w języku angielskim: www.ccjsh.icm.edu.pl

Czasopismo jest recenzowane

Informacje dla autorów oraz dotyczące procedury recenzowania są dostępne na stronie internetowej.

Redakcja wdrożyła procedurę przeciwdziałania praktykom *ghostwriting* i *guest authorship*

Wersja papierowa pisma jest wersją pierwotną (referencyjną).

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY

61-854 POZNAŃ, UL. MOSTOWA 27

tel. 61 852 28 54; fax 61 852 49 05; e-mail: wydawnictwo@iz.poznan.pl; www.iz.poznan.pl

www.pz.iz.poznan.pl

WYDAWNICTWO I DRUKARNIA UNI-DRUK s. j.

62-030 Luboń, ul. Przemysłowa 13, tel. 61 899 49 49 do 52

**Über die Kulturerbe
und die Sprache**

Andrzej M. Brzeziński, Die Organisation und die Formen der internationalen intellektuellen Zusammenarbeit im Rahmen der Vereinten Nationen (1922 - 1939)

Izabela Wróbel, Die Maßnahmen der BRD für die Rückführung der geraubten Kulturgüter an die Opfer des Nationalsozialismus in den Jahren 1998 - 2014

Elżbieta Kocowska-Siekierka, Die Pflege der Schlösser, Paläste und anderen Residenzen der in Tschechien ansässigen Adeligen in den Jahren 1918 - 2015. Das Problem der Nationalisierung und der Restitution

Łukasz Bugalski, Das Kulturerbe Danzigs. Das Stadtzentrum und die Geschichtspolitik der Stadt

Beata Kornatowska, Die Berliner Philharmonie 1963 – eine revolutionäre architektonische Vision

Dariusz Łukasiewicz, Die preußische bürgerliche Kultur zwischen Tradition und Modernität in den Jahren 1780 - 1871

Anna Nadolska, Die deutsche Adelskultur im Großpolen der Zwischenkriegszeit. Ein Versuch der Charakterisierung des Begriffs

Magdalena Moj, Die Charakteristik der Vornamen, die den Kindern in Krasiejów in den Jahren 1831 - 1910 gegeben wurden

Gerda Nogal, Die literarischen Rückblicke Eberhard Hilschers als Medium der Erinnerung und der Vereinigung

Magdalena Karolak-Michalska, Der Einfluss der russischen Sprache auf die Sprachpolitik des unabhängigen Weißrussland und der Moldau-Republik

Miron Lakomy, Das Paradox der Cyber-Entwicklung: Zweimal soviet Technik, doppelsoviet Fehler?

Filip Kaczmarek, Vielsprachigkeit und Politik. Die Zusammenarbeit der Politiker und der Dolmetscher im Europäischen Parlament

Aus der Geschichte des Instytut Zachodni

Archivalien von Krzysztof Skubiszewski

**On the Cultural Heritage
and the Language**

Andrzej M. Brzeziński, Organization and forms of international intellectual cooperation within the framework of the League of Nations (1922-1939)

Izabela Wróbel, Activities of the Federal Republic of Germany for the restitution of cultural goods stolen from the victims of National Socialism in the years 1998-2014

Elżbieta Kocowska-Siekierka, Protection of historical castles, chateaux and other residences of the nobility in Czechoslovakia and the Czech Republic in the years 1918-2015. The problem of nationalization and restitution

Łukasz Bugalski, The cultural heritage of Gdańsk. The urban complex of downtown Gdańsk and municipal historical policy

Beata Kornatowska, Berliner Philharmonie (1963). A breakthrough in the conception of the concert hall

Dariusz Łukasiewicz, The bourgeois culture of Prussia between tradition and modernity in the years 1780-1871

Anna Nadolska, The culture of German landed gentry in interwar Greater Poland. An attempt to characterize the concept

Magdalena Moj, Characteristics of names given to children in the village of Krasiejów in the years 1831-1910

Gerda Nogal, The literary returns of Eberhard Hilscher as a medium of memory and reconciliation

Magdalena Karolak-Michalska, The impact of the Russian language on the language policy of independent Belarus and Moldova

Miron Lakomy, The paradox of cyber development: twice the tech, double the fall?

Filip Kaczmarek, Multilingualism and politics. Cooperation between the politician and the translator in the European Parliament

From the history of the Instytut Zachodni

Archives of Krzysztof Skubiszewski